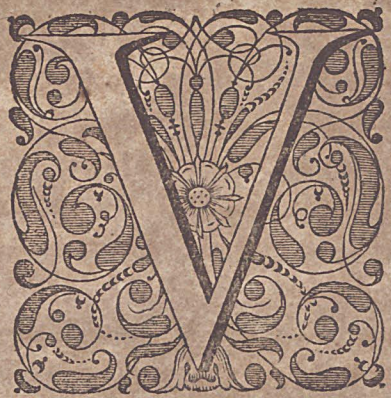

S A B I N A,
PATRIMONIUM S. PETRI,
&
ROMÆ TERRITORIUM,
olim LATIVM.

DE SABINIS.

Vnde dicti.

Mbris ab Austro contermini fuere Sabini, antiquissimi Italiae populi. Sic dicti, ut ait Varro, quod ea gens præcipue colat Deos, id est *deus* & *deorum*, in quem sensum Plinius: Sabini, ut quidam existimaverunt, à religione *deorum* cultu Sabini appellati. A Sabo quodam derivat Silius Italicus lib. VIII.

— pars laudes ore ferebant

*Sabe tuas, qui de patrio cognomine primus
Dixisti populos magna ditioe Sabinos.*

Opicæ originis eos fuisse arbitratur Cluverius hoc argumento adductus, quod Sabinis idem fuerit cum Oscis sive Opicis sermo. Oscii Campaniam tenuerunt, unde pars eorum novo nomine Sabini profecti, Aborigenes ex eo agro ejecerunt, qui postea inter Umbros atque Latinos appellatus est Sabinus. Primus locus, quem occuparunt, fuit Testrina vicus, prope Amiternum oppidum & amnem Aternum, qui vulgo nunc vocatur accolis Pescara. unde porro arma moventes ad Tiberim usque & Anienem amnes penetrarunt. De cætero, Cato apud Dionysium testatur, obsedisse Sabinos agrum, qui cclxxx stadia, id est, millia xxxv ab Adriatico mari distet: ab Tusco vero stadia ccxl, id est, passuum xxx: Longitudo vero ejus paullo minus mille stadia; id est, millia passuum cxxv colligat. qua descriptione diserte is innuitur ager, quem sub Romanorum etiam Imperio à Naris fontibus ab Anienis fere confluentem tenuere. Leander Sabinorum fines statuit Narem, Apenninum, Tiberim & Anienem, hoc tempore Sabiniam appellari dicentis, quicquid inter lacum Velinum, Reate, Tiberim, Narem & Anienem continetur. Apud Plinium duodecim Sabinorum populi recensentur, Amiterni, Cureses, Forum Decii, Forum Novum, Fidenates, Interamnates, Nursini, Nomentani, Reatini, Trebulani, qui cognominantur Mutusci, & qui Suffenates, Tiburtes, Tarniates. Tota regio egregie fertilis Italia.

Populi.

Regionum
indoles.

est oleis ac vitibus. Glandium quoque feracissima & pecori producendo aptissima. Celebris est Sabinarum virginum raptu, & Imperii Romani societate, recepto in urbem T. Tatius Sabino. Postea lapsu temporis immemores Sabini factæ sub Tatius affinitatis, populum Romanum sub regibus, deinde etiam iis exactis, sæpe laceraverunt, triumphati aliquoties potius, quam victi, postremum etiam belli contagio sese Latinis adjungentes. Eos M. Curius Dentatus Cos. intra eum tractum, quem Nar ambit, fontesque Velini, Hadriatico tenus mari, igne ferroque vastavit. qua victoria tantum hominum, tantum agrorum in potestatem reductum, ut in utro plus esset, ne ipse poterat æstimare, qui vicerat. Tandem omnino debellati fuere, iisque civitas data sine suffragio.

PATRIMONIUM S. PETRI.

Patrimonium S. Petri ea vocatur Hetruriæ pars, quæ à comite Machtilde, Bonifacii filia Ecclesiæ Romanæ legata est, anno 1077, tempore Gregorii VII. sed perduto donationis in-

Termini.

strumento, idem ab eadem restitutum fuit anno 1102, sedente Paschale II. Leander, Blondus, alique, amne Piscia finiri ajunt, omnemque tractum inter Pisciam & D. Quirici hac parte, item Apenninum, Mare, ac Ceparanum patentem continere. Maginus vero, quem nos in his sequimur, terminat Patrimonium hoc ab oriente Tiberi, à septentrione Territorio Orivetano, ab occidente Marta fluvio, & à meridie mari. Incipiendo igitur à septentrione occurrit primum ad lacum Volsinium *Bolsena* *Bolsena*. vel *Bolseno*, oppidum inædificatum ruinis antiquissimæ urbis *Vulturni*. Memoratur Volsinium Livio, Straboni, aliisque, etiam Juvenali Satyra III,

*Quis timet aut timuit gelidâ Præneste ruinam,
Aut positis nemorosa inter juga Volsiniis, aut
Simplicibus Gabiis, aut proni Tiburis arce?*

Oppidani inde sunt Volsinienses & Vulturnienses. unde Tacitus Annal. lib. 6 Sejanum appellat *Vulturnensem*. Antiquissima urbis memoria exstat

N n n

apud